

§ 34. I hver kommune etableres mindst ét ældreråd. Ældrerådets medlemmer vælges ved direkte valg. Ældrerådet rådgiver kommunalbestyrelsen i ældrepolitiske spørgsmål og formidler synspunkter mellem borgerne og kommunalbestyrelsen om lokalpolitiske spørgsmål, der vedrører de ældre.

Stk. 2. Ældrerådet består af mindst 5 medlemmer, og for hvert medlem kan vælges en stedfortræder. Der kan ikke anvendes listeopstillinger eller indgås valgforbund i forbindelse med valg til ældreråd.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal i samarbejde med ældrerådet fastlægge de nærmere rammer for rådets virke, herunder aftale nærmere om, hvordan og i hvilket omfang ældrerådet skal høres. Kan der ikke opnås enighed om, hvordan og i hvilket omfang ældrerådet skal høres, skal kommunalbestyrelsen høre ældrerådet om alle forslag, der vedrører de ældre.

219. Efter ældrelovens § 34, stk. 1, skal der i hver kommune etableres mindst ét ældreråd. Ældrerådets medlemmer vælges ved direkte valg. Ældrerådet rådgiver kommunalbestyrelsen i ældrepolitiske spørgsmål og formidler synspunkter mellem borgerne og kommunalbestyrelsen om lokalpolitiske spørgsmål, der vedrører de ældre.

Ældrerådet skal medvirke til at øge borgernes medindflydelse på kommunens ældrepolitik. Ældrerådet skal sikre, at dialogen og samarbejdet mellem de ældre og kommunalbestyrelsen fastholdes og udbygges. Ældre skal have mulighed for at drøfte og følge indholdet og udformningen af kommunens ældrepolitik.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at ældrerådet etableres. Kommunalbestyrelsen kan beslutte sig for at oprette flere ældreråd, hvis der lokalt vurderes at være et behov for det. Hvis der etableres flere ældreråd i kommunen, vil alle ældreråd være sideordnede i relation til kommunalbestyrelsen. Der kan eventuelt oprettes et centralt samarbejdsorgan, der består af medlemmer fra de enkelte ældreråd. Høringer skal sendes til alle de direkte valgte ældreråd. Kommunalbestyrelsens høringsforpligtelse kan derfor ikke opfyldes ved at rette hringen til et sådant samarbejdsorgan. Høringskompetencen er hos det samlede ældreråd. Ældrerådet kan dog oprette underudvalg og grupper, der beskæftiger sig med forskellige områder, men også i disse situationer er høringskompetencen i forhold til kommunalbestyrelsen hos det samlede ældreråd.

Ældrerådet kan ikke etableres på andre måder end ved direkte valg. Direkte valg medfører, at ældrerådsmedlemmer vælges som enkeltpersoner og ikke som repræsentanter for politiske partier, interesseorganisationer m.v. Stemmesedler til ældrerådsvalg må således ikke indeholde reference til politiske partier, interesseorganisationer mv. Stemmesedler må derfor ikke udarbejdes således, at det samtidigt eller alternativt er muligt at stemme på organisationer. Kravet om direkte valg forhindrer, at der på forhånd reserveres pladser i ældrerådet til et antal personer, som repræsenterer særlige interessegrupper mv. Ved valg til ældrerådet er det alene de afgivne stemmer til hver enkelt kandidat, der er afgørende for, hvem der vælges som medlemmer og evt. stedfortrædere til rådene.

Ældrerådet rådgiver kommunalbestyrelsen i ældrepolitiske spørgsmål. Ældrerådet kan beskæftige sig med alle spørgsmål, som ældrerådet finder interessante for ældre. Ældrerådet kan således ud over spørgsmål, der angår borgere med behov for omsorg og pleje, også beskæftige sig med alle spørgsmål, der har betydning for personer på 60 år og derover f.eks. trafik- og boligforhold, sundhed, miljø og kultur. Typiske eksempler på, hvad der kan have ældrerådets interesse, kan f.eks. være indhold i pleje- og omsorgsforløb, de årlige budgetter, udbygningsplaner, iværksættelse af aktiviteter for ældre, borgerservice, biblioteksvæsen, forslag fra kommunale og regionale forsyningsselskaber eller beslutning om placering af stoppesteder.

Ældrerådet skal videreformidle synspunkter mellem borgerne og kommunalbestyrelsen om lokalpolitiske spørgsmål, der vedrører de ældre. Da ældrerådet skal varetage alle ældres interesser og synspunkter

og tale på de ældres vegne er det af stor betydning, at rådet opretholder en tæt kontakt til de ældre i kommunen. Hvorledes kontakten opretholdes, er op til det enkelte ældreråd. En god forbindelse til baglandet kan inspirere ældrerådet og medvirke til, at dialogen mellem rådet og kommunalbestyrelsen bliver bred og nuanceret. Herudover må det forventes, at ældrerådets synspunkter får større vægt, hvis de støttes af et bredt udsnit af kommunens ældre. Kontakten til kommunens ældre og synliggørelsen af ældrerådet i lokalsamfundet kan f.eks. sikres ved at informere om ældrerådets aktiviteter, og hvordan ældrerådet kan kontaktes.

Det forudsættes, at ældrerådet selv aktivt indgår i samarbejdet med kommunalbestyrelsen, dels ved at komme med ideer og forslag om ældres forhold, dels ved at rejse spørgsmål og komme med synspunkter inden for de områder, som kommunalbestyrelsen og ældrerådet i fællesskab har besluttet, at ældrerådet skal beskæftige sig med.

For at sikre, at ældrerådets rådgivende funktion får reel betydning, skal rådet høres i god tid, inden kommunalbestyrelsen træffer endelige beslutninger. Ældrerådet bør derfor tilsendes relevante dagsordener med bilag. Proceduren og høringsemnerne kan med fordel fastsættes i vedtægten.

220. Efter § 34, stk. 2, skal ældrerådet bestå af mindst fem medlemmer, og for at sikre størst mulig kontinuitet i arbejdet kan der vælges et antal stedfortrædere. Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse, om der skal vælges stedfortrædere og i givet fald hvor mange. Antallet af eventuelle stedfortrædere kan ikke overstige antallet af medlemmer.

221. Der kan ikke anvendes listeopstillinger eller indgås valgforbund i forbindelse med valg til ældreråd. Ved valg til ældrerådet er det alene de afgivne stemmer til hver enkelt kandidat, der er afgørende for, hvem der vælges som medlemmer og evt. stedfortrædere til rådene.

222. Efter § 34, stk. 3 skal kommunalbestyrelsen ved begyndelsen af en kommunal valgperiode i samarbejde med ældrerådet fastlægge de nærmere rammer for rådets virke og proceduren for høringspligten. Kommunalbestyrelsen har derefter pligt til at høre ældrerådet om de sager, der er omfattet af aftalens fastlagte rammer. Det er dog en betingelse, at rådets formål fortsat opfyldes ved fastlæggelsen af de nærmere rammer for rådets virke. Opstår der tvivl om, hvorvidt en sag er omfattet af aftalen, skal denne altid forelægges ældrerådet. Aftalen om høringspligtens omfang gælder for én kommunal valgperiode.

Hvis kommunalbestyrelsen og ældrerådet ikke kan blive enige om at målrette ældrerådets interesseområder i forhold til høringsprocessen, har kommunalbestyrelsen pligt til at høre ældrerådet om alle spørgsmål, der vedrører de ældre. Ved vurderingen af, om et spørgsmål vedrører ældre, må kommunalbestyrelsens vurdering tage afsæt i formålet med lovgivningen om ældreråd, dvs. at ældrerådene - på grundlag af en demokratisk debat i ældrebefolkningen - skal rådgive kommunalbestyrelsen i forbindelse med udformningen og tilrettelæggelsen af kommunens politik på ældreområdet. Såfremt ældrerådet skal høres om alle sager, der vedrører ældre, kan høringen ikke indsnævres til sager, der udelukkende eller i overvejende grad vedrører ældre. Med alle sager menes også de sager, der behandles for lukkede døre.

223. Ældrerådet kan ikke beskæftige sig med konkrete personsager eller konkrete personalespørgsmål, og kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at høre ældrerådet om, hvordan den enkelte politik i kommunen tilrettelægges administrativt.

224. Det er kun kommunalbestyrelsen, eller den myndighed kommunalbestyrelsen delegerer kompetencen til, der skal høre ældrerådet. Udvalg, der efter anden lovgivning har en egentlig afgørelseskompetence, er ikke efter forpligtet til at høre ældrerådet.

Ældrerådets vedtægter og virksomhed

Ældreloven

§ 35. Kommunalbestyrelsen fastsætter i samarbejde med ældrerådet vedtægter for ældrerådet. Ældrerådet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen betaler udgifterne ved ældrerådets virksomhed og stiller sekretariatsbistand til rådighed, hvis rådet ønsker dette.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen yder diæter, erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og udgiftsgodtgørelse til ældrerådets medlemmer efter reglerne i § 16 a i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 4. Et medlem af rådet er ikke forpligtet til at modtage diæter eller udgiftsgodtgørelse, der tilkommer den pågældende efter stk. 3.

225. Efter ældrelovens § 35, stk. 1, fastsætter kommunalbestyrelsen i samarbejde med ældrerådet vedtægter for ældrerådet. Ældrerådet fastsætter selv sin forretningsorden.

Vedtægterne kan f.eks. indeholde bestemmelser om de overordnede (ældrepolitiske) målsætninger for og regler om ældrerådets arbejde, om ældrerådets kompetence, om ændring af vedtægterne, om vedtægternes ikrafttræden og procedurer for høringsfasen, og om hvor mange medlemmer, der skal være i rådet. Herudover forudsættes Ældrerådet at være selvstyrende. Rådet fastsætter selv sin forretningsorden og tilrettelægger i videst muligt omfang selv arbejdet indenfor lovens rammer og de fastsatte vedtægter.

Møderne i ældrerådet er lukkede møder. Kun ældrerådets medlemmer, og eventuelt sekretariatsfunktionen, kan deltage. Ombudsmanden har i FOB 2000.552 udtalt, at hvis det er ønskeligt af hensyn til en sags oplysning, kan ældrerådet i konkrete sager bede andre med relevans for sagen om at være til stede. Uafhængigt af de ordinære møder kan ældrerådet også beslutte at arrangere temamøder og konferencer, hvor f.eks. sagkyndige, interesseorganisationer, borgere m.fl. deltager.

Ældrerådet er en selvstændig forvaltningsenhed og er omfattet af forvaltningsloven og offentlighedsloven, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 5. Rådets medlemmer og evt. stedfortrædere har derfor tavshedspligt og er omfattet af forvaltningslovens § 28 med hensyn til at indhente og videregive oplysninger. Ældrerådets medlemmer er ligeledes omfattet af forvaltningsrettens generelle regler om habilitet. Der foreligger inhabilitet i forhold til en bestemt sag, hvis et ældrerådsmedlem selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.

Ældrerådet har ingen myndigheds- eller beslutningskompetence i forhold til generelle og konkrete sager.

226. Efter ældrelovens § 35, stk. 2, betaler kommunalbestyrelsen udgifterne ved ældrerådets virksomhed og stiller sekretariatsbistand til rådighed, hvis rådet ønsker dette.

Udgifterne til ældrerådets virksomhed afholdes af kommunalbestyrelsen, der også skal stille lokaler og sekretariatsbistand til rådighed, hvis rådet ønsker det. Kommunalbestyrelsen beslutter, afhængigt af de lokale forhold, beslutter, hvilke udgifter ældrerådet får dækket. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at dække evt. faktiske udgifter, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der er tale om udgifter ved ældrerådets virksomhed.

Ældrerådet kan ikke ansøge om midler til frivilligt arbejde.

227. Efter ældrelovens § 35, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen yde diæter, erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og udgiftsgodtgørelse til ældrerådets medlemmer efter regler i §16 a i lov om kommunernes styrelse.

At være medlem af ældrerådet er et frivilligt og ulønnet hverv. Der er således ikke tale om et borgerligt ombud. Men kommunalbestyrelsen har dog pligt til at yde diæter, erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og udgiftsgodtgørelse efter reglerne i § 16 a i lov om kommunernes styrelse til ældrerådets medlemmer. Formålet er at styrke ældrerådene og sikre, at der ikke eksisterer økonomiske barrierer for personer over 60 år til at stille op til valg til ældreråd.

228. Efter ældrelovens § 35, stk. 4, er et medlem af rådet ikke forpligtet til at modtage diæter eller udgiftsgodtgørelse, der tilkommer den pågældende efter § 35, stk. 3. Ældrerådets medlemmer har således mulighed for, efter eget ønske, at fraskrive sig de diæter, som kommunalbestyrelsen har pligt til at yde for arbejdet i ældrerådet. Baggrunden for et sådant ønske fra et medlem kan f.eks. være, at indtægten fra diæterne påvirker størrelsen af de sociale ydelser, som medlemmet modtager, hvorved medlemmet kan risikere et samlet økonomisk tab. Det enkelte medlem kan også fraskrive sig retten til at modtage udgiftsgodtgørelse.

Valg til ældreråd

Ældreloven

§ 36. Kommunalbestyrelsen sørger for, at der afholdes valg til ældrerådet mindst hvert fjerde år, og fastsætter i samarbejde med ældrerådet regler for, hvordan valget skal afholdes.

Stk. 2. Personer, der har fast bopæl i kommunen, og som er fyldt 60 år, har valget og er valgbare til ældrerådet.

Stk. 3. Er der ikke 4 uger før valgdagen opstillet det nødvendige antal kandidater, kan kommunalbestyrelsen i samråd med det siddende ældreråd beslutte at aflyse afstemningen. Alle de opstillede kandidater er i så fald valgt.

229. Efter ældrelovens § 36, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der afholdes valg til ældrerådet mindst hvert 4. år. Kommunalbestyrelsen skal i samarbejde med ældrerådet fastsætte regler for, hvordan valget skal afholdes.

Kommunalbestyrelsen skal informere om et forestående valg. Udarbejdelse af information kan ske i samarbejde med ældrerådet. Informationen forudsættes at være neutral. Kommunalbestyrelsen skal i samarbejde med ældrerådet beslutte, hvor ofte (mindst hvert 4. år), hvornår og hvordan valghandlingen rent praktisk skal tilrettelægges i kommunen.

Selve valghandlingen kan tilrettelægges i forbindelse med kommunal- og regionsvalget. Det kan eksempelvis besluttes, at valghandlingen tilrettelægges i forbindelse med valget til kommunal- og regionsvalget, eller at valghandlingen foregår ved et møde, hvortil de ældre indkaldes via lokalpressen, at der udsendes stemmesedler/valgkort til de stemmeberettigede ældre, eller at valget skal afholdes over en eller flere dage m.v.

Hvis valget afholdes samtidigt med kommunal- og regionsvalget, skal afstemningen til ældrerådvalget, så vidt det er muligt, foregå lokalemæssigt adskilt fra kommunalvalget, herunder med særlige valgborde, stemmerum og stemmekasser, og så vidt muligt i adskilte lokaler med særskilte adgangsveje til de pågældende stemmelokaler. Ældrerådvalget skal tilrettelægges på en måde, så det ikke kan virke forstyrrende på vælgernes adgang til at stemme ved kommunal- og regionalvalget eller på gennemførelsen af afstemningen i øvrigt, og sådan at kommunal- og regionalvalget har første prioritet i forhold til ældrerådvalget.

Hvervet som tilforordnet ved ældrerådvalg er ikke et borgerligt ombud, og man kan således frasige sig hvervet.

230. Efter ældrelovens § 36, stk. 2, har personer, der har fast bopæl i kommunen, og som er fyldt 60 år, valget og er valgbare til ældrerådet. Det er således muligt for alle personer, der har fast bopæl i kommunen, og som er fyldt 60 år på valgdagen at stemme til valget og vælges til ældrerådet. Der kan ikke fastsættes en øvre grænse for antallet af kandidater. Personer, der kan stemme til ældrerådsvale, har én stemme.

231. Efter ældrelovens § 36, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen i samråd med det siddende ældreråd beslutte at aflyse afstemningen, hvis der ikke 4 uger før valgdagen er opstillet det nødvendige antal kandidater. Alle de opstillede kandidater er i så fald valgt.

Kommunalbestyrelsen kan i samråd med det siddende ældreråd 4 uger før den planlagte valgdag beslutte, at der ikke afholdes valg til ældreråd, hvis valgets resultat er givet på forhånd. Der er i så fald tale om en situation, hvor det ikke er muligt at fremskaffe flere kandidater end det antal pladser i rådet, som kommunalbestyrelsen og ældrerådet er blevet enige om, eller som er fastsat på anden vis. Aflysning af valget vil medføre, at alle opstillede kandidater er valgt.

Da ældrerådene spiller en central rolle for den demokratiske inddragelse i kommunen, er det en betingelse for at kunne aflyse valget, at kommunalbestyrelsen har gjort en indsats for at skaffe kandidater til ældrerådet. Det er ikke hensigten med bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen skal kunne spekulere i, hvorvidt kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune ønsker at afholde valg til ældreråd eller ej. Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at der i kommunen informeres om det forestående valg, herunder om at alle, som har fast bopæl i kommunen og er over 60 år, kan stille op.

Dispensation fra reglerne om ældreråd

Ældreloven

§ 37. Ældreministeren kan efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen give dispensation fra reglerne i §§ 34-36.

232. Efter ældrelovens § 37 har ældreministeren, efter ansøgning fra kommunalbestyrelsen, i konkrete situationer mulighed for at give dispensation fra reglerne om ældreråd i ældreloven, jf. §§ 34-36, hvis der på grund af uforudsete situationer eller lokale forhold, som kommunalbestyrelsen ikke har indflydelse på, opstår problemer med hensyn til at sikre lovens overholdelse.

Dispensationsbestemmelsen kan anvendes i de tilfælde, hvor det vurderes tvingende nødvendigt grundet utilsigtede situationer, som bevirker, at loven ikke kan overholdes. Her tænkes først og fremmest på de processuelle regler i loven. Et eksempel herpå kan f.eks. være, at der i en given kommune ikke kan fremskaffes kandidater til ældrerådet, hvorfor forpligtelsen til at etablere et ældreråd efter § 34, stk. 1, ikke kan efterleves. Et andet eksempel kan være, at ét eller flere siddende medlemmer af ældrerådet falder fra midt i en valgperiode, hvilket kan medføre, at der i en periode ikke vil være et fuldtalligt ældreråd i den pågældende kommune, hvis der ikke er valgt stedfortrædere, jf. § 34, stk. 2 om mindst fem medlemmer.

Ældreministeren kan desuden give dispensation til en kommunalbestyrelse, der ansøger om dispensation til at forlænge ældrerådets valgperiode ud over fire år med henblik på at opnå samtidige valgperioder med kommunal- og regionsrådsvalget.

Kapitel 11. Forsøg

Forsøg